

Kotovirta Elina
Siitonen Petri

12.2.2026

E-kirje: EU:n huumestrategia ja huumekaupan vastainen toimintasuunnitelma 2026–2030

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 4.12.2025 tiedonannot EU:n uudesta huumestrategiasta ja huumekaupan vastaisesta toimintasuunnitelmasta 2026–2030 (COM(2025) 743 final ja COM(2025) 744 final). Strategian ja toimintasuunnitelman käsittely on alkanut neuvoston horisontaalisessa huumausainetyöryhmässä (HDG). Nyt annetulla strategialla toteutetaan mm. EU:n sisäisen turvallisuuden strategiassa (nk. ProtectEU, ks. E 39/2025 vp) todettuja tavoitteita.

Puheenjohtajavaltio Kyproksen tavoitteena on laatia asiasta neuvoston päätelmät, jotka on tarkoitus hyväksyä maaliskuun oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa (5.–6.3.2026).

Suomen kanta

Huumerikollisuus ja erilaiset huumeiden käyttötrendit ovat rajat ylittäviä ilmiöitä. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n huume politiikan avulla näihin rajat ylittäviin ilmiöihin haetaan yhteisiä ratkaisuja. Yhteisillä EU-tason toimilla jäsenmaat voivat myös vaikuttaa paremmin kansainvälisen huume politiikan kehitykseen.

Suomi pitää EU:n uutta huumestrategiaa ja siinä määritettyjä tavoitteita onnistuneena. Suomi pitää tärkeänä, että strategiassa otetaan huomioon huumeiden sekä tarjonnan rajoittamisen eli lainvalvontaviranomaisten ja oikeusviranomaisten toimia sekä niiden kysynnän vähentämisen eli sosiaali- ja terveysviranomaisten toimia. Suomi korostaa jäsenvaltioiden toimivaltaa haittojen torjunnan menetelmien valinnassa. Suomi katsoo, että yhteisen huumestrategian avulla voidaan parantaa tiedonvaihtoa, havaita nopeammin

uusia huumeita ja luoda yhteistä tilannekuvaa, unohtamatta parhaiden hoitokäytäntöjen ja ehkäisevän työn mallien jakamista.

Suomi pitää hyvänä, että strategia rakentuu aiemmin tehdylle työlle, mutta sisältää myös uusia avauksia, kuten tiukemman puuttumisen huumeiden tuotantolaitoksiin ja niihin liittyviin ympäristövaikutuksiin, ymmärryksen lisäämisen geopolittisten muutosten vaikutuksista huumereitteihin ja markkinoihin sekä vahvemman näkökulman rikosten ehkäisyyn ja yhteisöjen resilienssin vahvistamiseen. On hyvä, että EU:n huumevirasto EUDA:n toimintamahdollisuuksia hyödynnetään täysimittaisesti jäsenmaiden tukemisessa sen uuden mandaatin mukaisesti.

Suomi kiinnittää huomioita siihen, että komission strategian yhteydessä antaman toimintasuunnitelma keskittyy huumekaupan ehkäisyyn. Suomi näkee, että laittomiin huumausaineisiin liittyviä laajoja ja monialalaisia ongelmia käsiteltäessä turvallisuusnäkökulman ohella myös terveyteen ja sosiaalisiin tekijöihin liittyvät näkökulmat sekä niihin liittyvien toimien konkretisointi on keskeistä. Suomi pitää hyvänä puheenjohtajavaltio Kyproksen ajatusta siitä, että toimintasuunnitelma-asiakirjaa laajennettaisiin kattamaan myös mm. toimenpiteitä, joilla ehkäistäisiin huumekekoilua ja käyttöä sekä vahvistettaisiin hoitoa.

Pääasiallinen sisältö

EU:n huumestrategia 2026–2030

Komissio haluaa vastata strategialla EU:ssa lisääntyneisiin turvallisuus-, terveys- ja sosiaalisiin haasteisiin. Väkivaltaiset ja teknologisesti kehittyneet rikollisverkostot laajentavat salakuljetusta, tuotantoa ja verkkokauppaa. Kokaiinivirrat lisääntyvät, nuorten terveysriskit kasvavat ja yliannostuskuolemat yleistyvät, samalla kun huumeiden valmistus aiheuttaa ympäristötuhoa. Huumeongelmat näkyvät yhä selvemmin ihmisten arjessa. Strategian tavoitteena on suojella kansalaisten hyvinvointia, vahvistaa kansanterveyttä ja parantaa turvallisuutta. Samalla se edistää monialaista, eli usean eri viranomaisen toiminnan kattavaa, lähestymistapaa, joka ehkäisee haittoja, vahvistaa resilienssiä ja suojelee ympäristöä. Strategian tavoitteena on vahvistaa EU:n valmiutta sekä nykyisiin että tuleviin huumetilanteen uhkiin.

Strategia muodostaa komission mukaan kokonaisvaltaisen kehyksen, jonka tavoitteena on ennakoida huumeisiin liittyviä uhkia, ehkäistä haittoja, vahvistaa terveyttä, tehostaa turvallisuutta, suojella yhteisöjä ja edistää kansainvälistä yhteistyötä, yhdistäen terveys- ja turvallisuuspolitiikan tavalla, joka tukee koko yhteiskunnan hyvinvointia ja pitkäkestoisia turvallisuutta.

Strategian rakenne ja pääasiallinen sisältö

Komission on valinnut strategiaan viisi päälinjaa: 1) vahvistaa EU:n ja jäsenmaiden valmiutta ennakoida ja reagoida huumeisiin liittyviin terveys- ja turvallisuusuhkiin, 2) suojella kansanterveyttä näyttöön perustuvilla ehkäisy- ja hoitotoimilla, 3) parantaa turvallisuutta torjumalla huumeiden tuotantoa, salakuljetusta ja rikollista läpäisyä yhteiskuntaan, 4) vähentää huumeisiin liittyviä haittoja yksilöille ja yhteiskunnalle, mukaan lukien terveys-, sosiaaliset ja ympäristöhaitat ja 5) vahvistaa kumppanuuksia, erityisesti kolmansien maiden ja alueiden kanssa.

Päälinjat jakautuvat kymmeneen strategiseen painopisteeseen. Komissio on hahmotellut strategiassa keskeiset toimeenpantavat painopisteet viiden päälinjan alle. Painopisteet jakautuvat komissiolle, EU:n huumevirastolle (EUDA) ja jäsenvaltioille osoitettuihin tehtäviin.

I VALMIUDEN JA REAGOINTIKYVYN VAHVISTAMINEN

Komissio katsoo, että Euroopan terveys-, sosiaali- ja turvallisuusjärjestelmien valmiuksia on vahvistettava, sillä laittomien huumeiden tarjonta ja kysyntä muuttuvat nopeasti globaalien rikollisverkostojen, teknologian ja geopolitiittisten muutosten seurauksena, mikä lisää uusien ja aiempaa vaarallisempien psykoaktiivisten aineiden aiheuttamia terveys- ja turvallisuusriskejä.

Strateginen painopiste 1 *EU:n valmiuksien vahvistaminen huumeisiin liittyvien uhkien torjumiseksi*

Komission mukaan EU:n on parannettava huumetilanteen seuranta, tiedonkeruuta ja analysointia, jotta uusia trendejä voidaan ennakoida ja niihin voidaan reagoida ajoissa. Tarvitaan yhtenäisiä käytäntöjä ja parempia valmiuksia kaikilla tasoilla.

Komission tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden ja EU-virastojen tuella tämän päälinjan alla tiedon jakamista ja tutkimusprioriteettien määrittämistä vuorovaikutuksessa muiden toimijoiden kanssa. Komission tavoitteena on koordinoita huumeviraston ja Europolin tuella operatiivista tukea, innovatiivisten käytäntöjen ja ratkaisujen levittämistä eri toimijoille esimerkiksi huumekaupan reittien havainnoimiseksi. Huumeviraston tehtävänä on mm. päivittää EU:n varhaisvaroitusjärjestelmää, laatia uusista huumausaineista uhka-arvioita, parantaa huumetilannekuvan ajantasaisuutta kansallisen raportoinnin pohjalta sekä toteuttaa eurooppalainen huumevaroitussjärjestelmä. Jäsenvaltioita kannustetaan kehittämään kansallisia valmius- ja reagointitoimia, joilla voidaan ennakoida ja vähentää uusia sekä kehittyviä uhkia.

II. KANSANTERVEYDEN SUOJELU

Huumeiden tarjonnan monipuolistuminen ja käytön kasvu kuormittavat kansanterveyttä, minkä vuoksi kysynnän vähentäminen ja haittojen vähentäminen ovat Komission mukaan EU:n keskeisiä tavoitteita. Tavoitteena on vähentää käyttöä, varmistaa hoidon saatavuus ja tukea toipumista sekä sosiaalista kuntoutumista.

Strateginen painopiste 2: *Näyttöön perustuva ehkäisy ja riskitietoisuus*

EU:n tulee vahvistaa ehkäisytöimiä ja riskitietoisuutta, jotta huumeiden käyttöä voidaan ehkäistä ja vähentää. Tehokkaita, näyttöön perustuvia terveysinterventioita tulee laajentaa jäsenmailhin.

Strateginen painopiste 3: *Hoidon, toipumisen ja sosiaalisen kuntoutumisen vahvistaminen*

Jäsenmaiden tulee taata vapaaehtoinen, kohtuuhintainen ja laadukas hoito huumeita käyttäville ihmisille osana tarvelähtöistä palvelukokonaisuutta.

Komission tavoitteena on edistää kansanterveyden suojelua tämän päälinjan alla mm. tehostamalla ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa Healthier Together -aloitteella. Komission huumevirastolle osoittamia tehtäviä ovat mm. jäsenvaltioiden tukeminen huumeidenkäyttöä ja huumekaupan vaikutuksia koskevien valistustoimien suunnittelussa sekä neuvominen tehoavan ennaltaehkäisyn ja hoidon toteutuksessa. Komissio kannustaa jäsenvaltioita mm. lisäämään ennaltaehkäiseviä haavoittuvat ryhmät huomioivia ympäristötoimia sekä vahvistamaan näyttöön perustuvien hoitovaihtoehtojen saatavuutta ja puuttumaan stimulanttien käytön kasvuun.

III. TURVALLISUUDEN PARANTAMINEN JA YHTEISKUNNAN SUOJELEMINEN

Huumeiden salakuljetusverkot toimivat globaalisti ja aiheuttavat vakavaa väkivaltaa, korruptiota ja yhteiskunnan rakenteiden läpäisyä. Rikollisverkostojen toiminnan katkaiseminen edellyttää tehokasta ehkäisyä ja torjuntaa, jotta salakuljetusreitit voidaan sulkea ja purkaa tuotantolaitokset. Strategia tarjoaa laaja-alaisen kehyksen näihin turvallisuushaasteisiin vastaamiseen, ja sitä täydentää EU:n huumekaupan vastainen toimintasuunnitelma 2026–2030.

Strateginen painopiste 4: *Lainvalvonta- ja oikeudellisen yhteistyön vahvistaminen*
EU tehostaa toimiaan korkean riskin rikollisverkostojen purkamiseksi vahvistamalla lainsäädäntöä ja parantamalla viranomaisten tietoja ja taitoja.

Strateginen painopiste 5: *Huumereittien häiritseminen*
EU kohdistaa toimia merireitteihin, maarajoihin, postilähetyksiin, lentoliikenteeseen ja verkkoalustoihin, joilla tapahtuva salakuljetus on kasvanut ja monipuolistunut.

Strateginen painopiste 6: *Synteettisten huumeiden ja niiden lähtöaineiden tuotannon torjuminen*
EU tiukentaa toimia synteettisten huumeiden laboratorioden havaitsemiseksi ja purkamiseksi sekä lähtöaineiden valvonnan parantamiseksi.

Komission tavoitteena on edistää tämän päälinjan tavoitteita mm. lainsäädäntöä kehittämällä. Huumausainekauppaa koskevan puitepäättöksen arvioiti on tarkoitus suorittaa vuoden 2026 aikana ja synteettisten huumeiden ja niiden lähtöaineiden Eurooppaan tulon pysäyttämiseksi uusitaan asetus lähtöaineiden valvonnasta. Huumereittien häiritsemiseksi komissio laatii EU:lle turvallisuutta painottavan satamastrategian. Huumevirasto aikoo Euroopan rikosuhkien torjuntafoorumin (EMPACT) avulla kehittää huumausaineiden tuotantoa koskevan tietokannan lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten valmiuksien vahvistamiseksi. Komissio kannustaa strategiassa jäsenvaltioita parantamaan kansallisten viranomaisten valmiuksia torjua huumekauppaa, panemaan kansallisesti täytäntöön tiukennetut EU-tason säännöt varojen takaisin hankinnasta ja menetetyksi tuomitsemisesta sekä estämään rikollisten pääsyä lailliseen yritystoimintaan.

IV. RISKIENHALLINTA JA HAITTOJEN VÄHENTÄMINEN

Huumeiden käytön ja salakuljetuksen seuraukset kohdistuvat sekä yksilöihin että yhteisöihin ja ympäristöön. Uusien voimakkaiden aineiden yleistymisen, yliannostukset, väkivalta ja tuotannon ympäristöhaitat lisäävät kiireellisten toimien tarvetta.

Strateginen painopiste 7: *Yksilöön kohdistuvien haittojen vähentäminen*

EU ja jäsenmaat lisäävät haittojen vähentämistä suojelemalla huumeita käyttäviä henkilöitä vakavilta terveysriskeiltä.

Strateginen painopiste 8: *Sosiaalisten ja ympäristöhaittojen vähentäminen*

Huumerikollisuuden sosiaaliset ja ympäristövaikutukset ovat kasvaneet, ja EU pyrkii vahvistamaan rikosten ehkäisyä, yhteisöjen resilienssiä ja ympäristönsuojelua.

Komission tavoitteena on tämän päälinjan alla mm. kehittää ja toimeenpanna EU-tasoisien keinovalikoiman alaikäisten värväyksen torjumiseksi rikollisverkostoissa, tehostaa lainvalvontayhteistyötä huumeiden tuotantolaitosten purkamiseksi. Jäsenvaltioita kannustetaan mm. vahvistamaan huumekuolemien ehkäisyä ja tehostamaan liikennevalvontaa huumaantuneena ajamisen ehkäisemiseksi.

V. VAHVAT KUMPPANUUDET

EU:n huumetilanteen hallinta edellyttää vahvaa kansainvälistä yhteistyötä, koska rikollisverkostot toimivat rajat ylittävästi, sekä tiivistä unionin sisäistä koordinoitua yhdessä kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin kanssa. EU ja jäsenmaat syventävät liittoumia maailmanlaajuisesti, vahvistavat rooliaan YK:ssa ja tehostavat operatiivista yhteistyötä kolmansien maiden kanssa, samalla kun järjestöjen osallistumista ja julkisen-yksityisen sektorin kumppanuuksia vahvistetaan huumetorjunnan tueksi.

Strateginen painopiste 9: *Kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen*

EU syventää yhteistyötä keskeisten kumppanimaiden ja alueiden kanssa torjuakseen huumekauppaa ja vahvistaakseen globaalia turvallisuutta.

Strateginen painopiste 10: *EU-koordinaation ja strategisten kumppanuuksien vahvistaminen*

Huumepolitiikan monialainen luonne edellyttää tiivistä koordinoitua EU-tasolla ja jäsenmaissa.

Komission tavoitteena on tämän päälinjan alla mm. vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä huumekaupan ja synteettisten huumeaineiden torjumiseksi, johtaa unionin toimintaa YK:ssa sekä edistää yhdessä jäsenvaltioiden kanssa eurooppalaista huumeaineiden vastaista liittoumaa.

Huumekaupan vastainen toimintasuunnitelma

Huumekauppa on vakava ja kasvava uhka EU:n turvallisuudelle. Yli puolet vaarallisimmista rikollisverkostoista toimii huumekaupassa hyödyntäen EU:ta kulutus-, kauttakulku- ja tuotantoalueena. Rikollisryhmät käyttävät globaaleja reittejä, digitaalisia teknologioita, salattua viestintää ja kryptovaluuttoja sekä soluttautuvat lailliseen talouteen, mikä lisää väkivaltaa ja korruptiota. Synteettisten huumeiden tuotanto EU:ssa jatkuu laajamittaisena, ja reitit sekä menetelmät muuttuvat nopeasti. Rikollisverkostot myös rekrytoivat

yhä enemmän haavoittuvassa asemassa olevia nuoria, erityisesti sosiaalisen median kautta, käyttäen heitä erilaisissa salakuljetustehtävissä.

Komissio täydentää EU:n huumestrategiaa erillisellä huumekaupan vastaisella toimintasuunnitelmalla 2026–2030, joka sisältää 6 pääpainopistealuetta, jotka on edelleen jaettu 19 toimenpiteeseen. Toimintasuunnitelman tavoitteena on horjuttaa rikollisverkostoja, vahvistaa EU:n turvallisuutta, parantaa valmiuksia, puuttua nuorten rekrytoinnista aiheutuviin haittoihin sekä rakentaa vahvoja kumppanuuksia huumeiden salakuljetuksen torjumiseksi.

Toimintasuunnitelman päätavoitteena on vastata nopeasti kehittyviin uhkiin strategisesti, tiedustelutietoon perustuen ja tulevaisuuskestävästi. EU korostaa koko yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa, jossa viranomaiset, kansalaisyhteiskunta ja yksityinen sektori työskentelevät yhdessä turvallisemman Euroopan puolesta.

Toimintasuunnitelman rakenne ja pääasiallinen sisältö

Toimenpidesuunnitelma sisältää 6 pääpainopistealuetta, jotka on alla kuvattu pääpiirteittäin.

1) Sopeutuminen muuttuviin reitteihin ja toimintatapoihin

Rikollisverkostot hyödyntävät joustavasti meri-, maa- ja ilmareittejä sekä yksityislentoja ja nopeita veneitä, minkä vuoksi EU aikoo tehostaa matkustaja- ja rahtitietojen käyttöä, parantaa ajoneuvojen automaattista tunnistusta ja vahvistaa merivalvontaa. EU:n raja- ja merivartiovirasto Frontexin, lainvalvontayhteistyövirasto Europolin, meriturvallisuusvirasto EMSA:n ja meriliikenteen analyysi ja operaatiokeskuksen (huumeet) MAOC-N:n yhteistyötä syvennetään, jotta huumekuljetuksia voidaan havaita ja pysäyttää tehokkaammin. Posti- ja pakettikuljetusten valvontaa vahvistetaan, sillä verkkokaupan kasvu on lisännyt pienten huumelähetysten määrää.

2) Rikollisuuden ehkäiseminen ja huumeisiin liittyvän väkivallan vähentäminen

Erityistä huomiota on tarkoitettu kiinnittää siihen, että nuoria suojeltaisiin huumekaupan värväykseltä. EU aikoo kehittää kokonaiseurooppalaisen työkalupakin, joka auttaa viranomaisia, kouluja ja yhteisöjä tunnistamaan rekrytointiyritykset ja puuttumaan niihin ajoissa. Koska alaikäisten houkuttelu nopean rahan tai yhteenkuuluvuuden tunteen luomisen varjolla tapahtuu yhä useammin verkossa, yhteistyötä teknologiayritysten kanssa syvennetään.

3) Yhteistyön tehostaminen lainvalvonnan, oikeuslaitoksien ja tullin välillä

Tämän tavoitteen saavuttamiseksi EU tehostaa tiedonvaihtoa, edistää edistyksellisten havaitsemis- ja skannausteknologioiden käyttöönottoa ja parantaa viranomaisten valmiuksia torjua huumekauppaa verkossa. Lisäksi vankiloiden sisäistä valvontaa tehostetaan, jotta rikollisverkostot eivät voisi jatkaa toimintaansa laitosten sisästä käsin. EU:ssa arvioidaan huumekauppaa koskevaa oikeudellista kehystä, puuttuuko EU lainsäädäntö tehokkaasti nykyiseen huumetilanteeseen.

4) Synteettisten huumeiden ja niiden lähtöaineiden aiheuttaman haasteen ratkaiseminen

EU aikoo tukkia lähtöaineita koskevia lainsäädännöllisiä aukkoja, joita rikollisverkostot hyödyntävät käyttämällä muunneltuja, valvonnan ulkopuolelle jääviä kemiallisia

lähtöaineita. Lukuun ottamatta tutkimusta ja innovaatioita näillä aineilla ei ole laillisia käyttötarkoituksia. Lainvalvontaa tukemaan luodaan EU:n laajuinen vertailutietokanta, joka nopeuttaa ja tarkentaa huumausaineiden ja lähtöaineiden tunnistamista. Lisäksi laaditaan yhteiset ohjeet laittomien synteettisten huumeiden tuotantopaikkojen purkamisesta.

5) Tutkimuksen, kehityksen ja innovaatioiden edistäminen

EU pyrkii kaventamaan kuilua lainvalvontatarpeiden ja teknologisen kehityksen välillä tunnistamalla keskeiset teknologiset puutteet ja ohjaamalla tutkimus- ja kehitysresursseja niihin. Tarkoituksena on, että uudet ratkaisut, kuten tekoälyyn perustuvat analyysityökalut, satelliittivalvonta ja edistyneet tunnistusvälineet, tukevat suoraan operatiivista toimintaa.

6) Kansainvälisen yhteistyön ja kumppanuuksien vahvistaminen

Huumekauppa on globaalisti verkottunutta, ja EU aikoo syventää vuoropuhelua keskeisten kumppanialueiden – kuten Länsi-Balkanin, Latinalaisen Amerikan, Karibian ja Afrikan – kanssa. EU tukee kolmansien maiden satamien turvallisuuden parantamista, perustaa yhteisiä tutkintaryhmiä ja kehittää fuusiokeskuksia tiedonvaihdon tehostamiseksi. Samalla vahvistetaan yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa ja tuetaan kolmansia maita rahanpesun torjunnassa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Tiedonannot eivät ole oikeudellisesti sitovia instrumentteja.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Huumausainejaoston (EU39) kirjallinen käsittely 6.2.–11.2.2026.

Oikeus- ja sisäasioiden jaoston (EU7) kirjallinen käsittely 6.2.–11.2.2026.

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

EU:n yhteisellä huumausainestrategialla ja toimenpideohjelmalla ei luoda lainsäädäntöä vaan suuntaviivoja yhteiselle politiikalle. Niillä ei siten ole vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

EU:n huumeidenvastainen ohjelma ja toimintasuunnitelma eivät aiheuta suoria taloudellisia vaikutuksia. Kukin jäsenvaltio päättää itse, miten strategiaa toimeenpannaan kansallisesti ja käytetäänkö toimeenpanoon kansallisesti resursseja.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

COM(2025) 743 final

COM(2025) 744 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Elina Kotovirta, STM, elina.kotovirta@gov.fi, 0295 163 713

Petri Siitonen, SM, petri.siitonen@gov.fi, 0295 488 420

VAHVA-tunnus

EU/1213/2025

EU/1214/2025

Liitteet**Viite**